

Wat wil men u doen vieren?

J.A. Alberdingk Thijm

bron

J.A. Alberdingk Thijm, *Wat wil men u doen vieren?*. C.L. van Langenhuysen, Amsterdam 1872

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/albe003watw01_01/colofon.php

© 2017 dbnl

[Wat wil men u doen vieren op 1 april?]

Niet om iemand het volbrengen van eenig besluit, welks vaststelling hem al moeite genoeg gekost kan hebben, minder aangenaam te maken, maar alleen ter verheldering van het bewustzijn, waarmeê men doen gaat wat men zijn plicht rekent, vat ik nog eenmaal de pen op.

De Voorzienigheid heeft gewild, dat ik, nu bijna dertig jaar, in de nederlandsche pers een plaats zoû bekleeden, van waar, niet zonder vrucht, aan de leiding en opleiding eener vrij groote afdeeling van het volk van Nederland, kon worden meêgewerkt.

Van der jeugd af in een kring levend, waar zelfstandige nasporing en nastreving van hetgeen men voor goed hield hooger gold dan b l i n d e onderwerping aan heerschend gezach, is mij daar de volle erkenning der katholieke waarheid steeds het hoogste levensgeluk geweest: niet slechts door ‘errefleer’, maar ook door onophoudelijke toetsing en dagelijksche ervaring.

Het beginsel der godsdienstwaarheid, waar ik voor geleefd heb en waarin ik, als het opperste goed dat mij ten deel kan vallen, wensch te sterven, is voor mij tevens de lichtfakkel, die ieder wetenschappelijk gebied bestraalt, waarop ik den voet zet. Mij dunkt, dat een mensch nog iets anders is dan een tooneelspeler; en ik acht het geen gebrek, dat, in welke hoedanigheid en kleedij de omstandigheden ons doen optre-

den, de gestalte, de gewoonten, het karakter van onzen persoon steeds herkenbaar blijven. Wel laat de betrekking, die wij op een gegeven oogenblik bekleeden, soms eene handelwijze toe, die, in andere betrekking, ongepast zou wezen; maar men behoort toch zoowel onder het glacee, waarmee men den pols der vrouw omvat, die men uit een rijtuig helpt, als onder het gekussend zeemleêr, waarmee men den fleuret hanteert, en door het bont van den reishandschoen heen, de zelfde mannenhand te-rug te vinden, die ginds het tafelmes, die hier de schrijfpen in beweging brengt.

In vroeger tijd had men er geen denkbeeld van, dat iemand *als staatkundige* meende te kunnen goedkeuren, wat hij als *zoon der Kerk* verwierp. Intriganten, op groote schaal, die tot de hoogere klassen der maatschappij behoorden, lieten zich wel somtijds onder de Katholieken rekenen, al was hun openbaar leven een weefsel van leugen en onrecht; maar deze personen gaven er zich niet voor uit werkelijk op katholiek gebied te staan. Zij namen het niet naauw met de rechten der waarheid, en wilden eenvoudig (hoe ook!) hun doel bereiken. In onze dagen doet zich een ander verschijnsel voor. Men is katholiek, oprecht, goed, vroom katholiek in zijn hart, in zijn huis en in de kerk; maar men is ik weet niet wat in de wetenschap, in de politiek, in het maatschappelijk leven.

Ik heb tijd noch lust hier de *Geschiedenis der Nederl. Beroerten* van mijn vriend Dr Nuyens en het XVIIe-eeuwsche boekjen van Pater van Teylingen te excerpereen, om aan te toonen, dat men in Nederland van het begin der beroerten af tot den Munsterschen Vrede toe, in het wezen der zaak, een godsdienstoorlog gevoerd heeft: maar ik moet zeggen: dat de beeldstormers van 1566 en de watergeuzen van 1572 mij minder ergeren dan de gematigde liberalen, die ons verzekeren, dat wij met een heel gerust geweten kunnen roepen: '*Vivent les gueux!*' Ik moet zeggen, dat de amsterdamsche Katholie-

ken van het jaar des Heeren 1872, die, zoo als de Heer van Limburg Brouwer sommige anderen schildert¹⁾, meenen dat ‘voor deze bijzondere gelegenheid wel een weinigje logica en gezond verstand kunnen opgeofferd worden’, zeer ongunstig afsteken bij hunne voorzaten, de kooplieden van de tweede helft der XVIe Eeuw, die, ondanks den drukkenden en vooral dreigenden 10ⁿ penning, van 1572 tot 1578 hebben volgehouden, dat het nog beter is verdrukt te worden door het despotisme van een Vorst, wien men het *regeeren* onmogelijk gemaakt had, dan door de revolutie, die geen enkelen wezenlijken waarborg van vrijheid aanbod.

In hoe verre trouwens het den regeeringsvormen van de XVIIe en XVIIIe Eeuw - zelfs in eene republiek als die der Vereenigde Provinciën - met de zaak der vrijheid en gelijkheid ooit ernst geweest is, blijkt wel uit de omwenteling van 1795, en de konstitutiën, die er uit voort zijn gekomen. Deze revolutie zullen de genen welke heden blijven beweeren, dat de grondslag onzer vrijheid en zelfstandigheid in 1572 gelegd is, toch wel dienen aan te nemen of af te wijzen. Wijzen zij haar af - dan kunnen de minderheden in ons vaderland zich voor gewaarschuwd houden; nemen zij haar aan: dan zullen ze, even als zeker staatsman in die dagen, een patriotsche kokarde aan hun hoed en een oranjestrik op hun borst te hechten hebben: beiden met de beteekenis, die ze niet *nu* hebben, maar die ze hadden in 1795.

Het is betreurenswaardig - dat men, door verder te gaan dan waartoe onze staatsgeschiedenis der laatste 60 jaar aanleiding geeft, oude twisten en verdeeldheden weêr in het leven roept! Wij waren zoo gelukkig - spijt al wat ons onderscheidde - in onze nederlandsche, konstitutioneel-koninklijke eenheid. Waarom zoekt men tégen ons te exploiteeren, wat wij aan trouwe liefde voor het Koningshuis in ons hart

1) *Ned. Spect.* 1872, bl. 45.

dragen: wat wij het Koningshuis toedragen - niet óm 1572, maar des ondanks?

Wat verstaat men toch door de 'staatkundige vrijheid', die de *coup de main* van Lumey en de zijnen ons zoû verworven hebben? Waren de Nederlanden in de XVIe Eeuw een provincie van een vreemd rijk? Waren de Stadhouders, die hier in 's Vorsten naam bevel voerden, Spanjaarden? Hebben Karel de V^e en Philips II ieder, op zekeren dag, tot zich-zelven gezegd: 'Laat ons nu de Nederlanden een weinig gaan verdrukken!' Onkunde en opgewondenheid razen nu al vele jaren tegen de bedaarde navorschers onzer XVIe-eeuwsche geschiedenis, en leggen hun het opzet ten laste den roem en de helden van het gezamenlijke vaderland te 'verguizen'; onkunde en opgewondenheid maken desgelijks veelvoudig gebruik van het woord 'spaansch juk', zonder eigenlijk te weten, wat men er door te verstaan heeft. Dat 'spaansche juk' is in 50.000 nederlandsche schoolboekjens gestereotypeerd, en het volwassen publiek neemt er voortdurend genoegen meê. Maar zoû men waarlijk denken, indien de Kerkhervorming honderd jaar later ware ingetreden, dat dan de Vorsten, die zich aan hun eed tot handhaving der bestaande religie gebonden hebben gerekend, een spaansch leger naar Nederland zouden afgezonden hebben, niet om de vernieling van kerken en den doodslag van priesters te keer te gaan, maar om den baas te spelen, om vreedzame burgers met de spaansche pokken te begiftigen, en om den 10ⁿ penning uit hunne beurzen te persen?

Staatkundige vrijheid? Zelfstandig volksbestaan? Is het tijdperk van Leycester de verwerkelijking daarvan geweest? Heeft Oldenbarnevelt ons die voorrechten willen verzekeren - ja of neen? Zoo ja - waarom heeft men hem dan onthoofd, en waarom richt men hem geen standbeeld op? Zoo neen - waarom zet gij hem dan niet aan de kaak - als

een verrader en als een leugenaar? - Gij zijt der nagedachtenis van Prins Maurits die vergoeding wel schuldig. Weest toch oprecht, mijne Heeren!

Was de staatkundige vrijheid in de XVIIIe Eeuw zoo veel achteruitgegaan? - Zoo ja, dan schijnt ze toch niet heel vast in den grond te hebben gezeten, ofschoon ze al 200 jaar wortel had geschoten: anders hadt ge immers de revolutie van 1795 niet noodig gehad. Maar wie heeft dan die staatkundige vrijheid eigenlijk aan het wankelen gebracht? - Is een nederlandsch volk niet vrij, wanneer het, gelijk België, door een Prins uit het Huis van Oostenrijk bestuurd wordt; wel vrij, wanneer het een Graaf uit het huis van Nassau tot 1ⁿ staatsdienaar en generalissimus heeft? -

Ik juich met u, in ons HOLLANDSCH bestuur van de XVIIe en XVIIIe Eeuwen: ik zoû met u mijne hoedanigheid van Noord-Nederlander, tijdens het *Bestand*, niet met die van onderdaan der Aartshertogen willen ruilen: want al sprak men in Den Haag aan het hof weinig Hollandsch - Frederick Henrick liet zich toch (zegt men) een treurspel van Vondel voorlezen; en de goede Isabella kende niet meer Vlaamsch dan zij noodig had om zich over de gedichten van Zevecotius te ergeren: maar wat heeft dat gemeen met den 1ⁿ April?

Men heeft mij gezegd, dat het toch goed was een zeemanshuis te stichten. Ik vind het uitmuntend: maar laat men er geen plan voor ontwerpen, bij den rossen gloed van de tweedrachtsfakkel.

Dat Den Briel zijn eigenaardig gemeenteleven leidt, wie zal het misduiden? wien zal het hinderen? Dat Den Briel nog eens weêr op feestelijke wijze de stelling wil verkondigen - dat er voor eene stad vreugde en roem in gelegen is, tegen zijn wensch, te worden verrast en gereduceerd: het komt mij alleszins verklaarbaar voor. Maar dat de geheele natie in die geestdrift deelen moet - is wat veel geveerd; en toch zoû

ik mij liever met de eerbare Briellenaars wat gaan opwinden, dan mij te laten betooveren door de schoone oogen van de Heeren De Bosch Kemper, Jorissen en Hofdijk, die de kleurloosheid ten opschrift aan hun cirkulaire hebben gegeven: maar wier medestander, in deze, zijn moge wie er lust toe heeft!... Oneindig liever zat ik aan met de argeloze Briellenaars.

Mijne bestrijders gedragen zich, alsof zij denken, dat ik tegen den 1ⁿ April te veld trok, wyl er 'ongeregeldheden' hebben plaats gehad! Welk eene taktiek! Neen, Heeren, het is doodeenvoudig - om dat het beginsel, hetwelk den 1ⁿ April getriomfeerd heeft, zich met mijne beginselen niet verstaan kan.

De 'staatkundige vrijheid', waartoe de Watergeuzen den eersten steen zouden gelegd hebben, roerde ik boven reeds aan; en twijfel altijd nog, of zij, die den 1ⁿ April hare zon over Nederland wanen opgegaan, eigenlijk wel recht weten, wat zij met het woord bedoelen. Heeft men vrijheid van Vereeniging, vrijheid van het Woord, vrijheid van Drukkers, vrijheid van Godsdienst gekregen? Is bijna 100 jaar na dat die vrijheid verworven was, Spinoza het land niet uitgebannen? Moesten de boeken, die niet naar den zin der Overheid waren, niet met een valsch uitgevers-adres in het licht verschijnen, en snuffelde de kalvinistische inquisitie, zelfs te Amsterdam, niet nog in 1660 met fijne neus de kelders, zolders en binnenkamers op, waar men zich verstoutte de 'paepsche Misse' te lezen?

Wij hebben een 'zelfstandig volksbestaan' verkregen. Ik kan begrijpen, dat mijne gewestgenoten, gedachtig onze macht, onzen rijkdom, onzen invloed, ter XVIIe en XVIIIe Eeuw, op het zelfstandig volksbestaan der Hollanders van de Republiek groot gaan. Maar mag ik vragen, denkt men er in de zuidelijke gewesten van ons Rijk desgelijks over? Vindt men het in Brabant en Limburg zoo vereerend een

appendix van de Republiek geweest te zijn? Zien de oostelijke provinciën voorbij, dal hunne Ridderschappen juist niet het grootste gewicht in de schaal der XVIIe- en XVIIIe- eeuwsche staatkunde, wetenschap, neering en bedrijf hebben gelegd? en kan Friesland het ons zoo licht vergeven, dat we van zijne eigenaardige nationaliteit en eigen taal niet de minste notitie genomen hebben; maar ons hebben te-vrede-gesteld met, naar het oordeel van Europa, de intelligente krachten in ons Holland te hebben samengedrongen?

1° April heeft den grond gelegd voor de regeering van ons geëerbiedigd Koningshuis. Is de vergissing wel mogelijk? Die dezer dagen deze stelling het luidste verkondigen gelooven zich vol-bloed liberalen; het zijn personen, die stellig beweerden, dat de *élite* der natie van dit oogenblik in de XVIIe en XVIIIe Eeuwen zeer zeker tot de fierste republikeinen zoûde behoord hebben. Wij weten buitendien, dat er, ondanks het erfelijk, maar zeer geringe deel, dat aan Prins Willem den IVe in de soevereiniteit werd toegekend, toch in de vorige Eeuw nog niet van het bestaan eener Dynastie in Nederland sprake kan wezen. Deze in het leven te roepen, was een voorrecht dat voor de XIXe bewaard bleef; haar in het leven te houden zij den volgenden Eeuwen met warmte aanbevelen! Waar haalt men het van daan, een krijgsvoordeel, dat voor den Prins van Oranje, maar tegen zijn zin, in 1572 behaald werd, den eersten steen te noemen van een Dynastie, die pas 242 jaar later gevestigd is? Dat de groote hoop van vierkante cirkels droomt, van republieken, die zich in een bloeyende dynastie van regeerende Soevereinen verheugen, is niets bizonders; maar dat mannen als Prof. De Bosch Kemper zulken onzin in bescherming nemen, is meer dan ergerlijk.

Ik erken, dat Prins Willem de I^e, als Baron van Breda, in Nederland een flinken *piet à terre* had; maar als men om die reden de Nassausche Graven den titel van Neder-

landsche Dynasten geven wil, dan moet men niet den hoeksteen van het Stamhuis zoeken in den Briel, maar in Breda-zelf, en dan hebben de stichters der monumenten in de Bredasche hoofdkerk, Jan en Engelbert van Nassau, de oudste brieven. Het is jammer, dat men, in onze kritische tijd, zoo willends en wetends naast de bekende, maar niet altijd even sterk schitterende historie, eene mythologie blijft aanprijzen en ontginnen, wier tempeldienaars ook al, als de oude wichelaars, niet zelden achter de hand lachen, om het goede volk, dat zich, op hun aanstoken, zoo oprecht warm maakt.

En waartoe? wat is het noodig? - Zijn we niet alle, met hart en ziel, aan de bestaande orde van zaken gehecht? Zoo er éene partij in het land is, die bij de andere in liefde tot ons Vorstenhuis achterstaat, is het dan de katholieke? - De Heeren weten wel beter. Waarom dus de zaken bedorven, door het brengen van vreemd vuur op het outer? Onze trouw, onze offervaardigheid kan met de beste wedijveren. Dat men dan het spreekwoord gedachtig bleef: *Don't spur a willing horse*.

Eer ik deze bladzijden eindig, en aan de overweging mijner Kerkgenoten overlaat WAT zij eigenlijk op 1° April zullen vieren, wensch ik, in antwoord op een mij gedaan verwijt, te betuigen, dat ik, evenmin als ik anderen gemachtigd heb in deze zaak voor mij te spreken, het woord heb gevoerd of genómen, in naam van anderen. Ik heb, op de laatste bladzijde van mijn vluchtschriftjen '*Een misverstand*' alleen maar willen zeggen, waarom, NAAR MIJNE OVERTUIGING, wij, Katholieken, ons heuschlijk moesten verschoonen van deelneming aan de feesten, die men gaat aanrichten. Heeft de Heer Mr F.Th. Westerwoudt (want het is dit verdienstlijk lid van Gedeputeerde Staten der Provincie N.-Holland, dien ik, onwillekeurig, in het harnas gejaagd heb) nooit een hoek gelezen, waarin stond: 'Nous autres, Français', of 'Wir, Deutschen', of

meent hij dat de schrijver van zulk een boek dan bepaald van een prokuratie voorzien was, om aldus voor zijne landgenoten het woord op te nemen? Het is een zeer gebruikelijke manier van spreken.

Ik zal, voor het overige, de brochure van den Heer Westerwoudt aan hare plaats laten. Er zijn nog al wat zaken in, die beschuldigingen tegen mij schijnen te behelzen: maar ik zoû mij aan smakeloosheid schuldig maken, indien ik ze releveerde, en ik ben het ook met den Heer Westerwoudt eens, dat hem niet veel ‘loftuitingen’ voor de hier door hem geleverde bladzijden behooren ten deel te vallen; men zoû daarmee aan een achtenswaardig man en werkzaam lid onzer provinciale Regeering geen recht doen. Het is met dezen prozaschrijver een weinig, als met den rechtschapen dichter Chapelain, waarvan Boileau zegt:

Il est vrai, s'il m'eût cru, il n'eût point fait de vers.

Als wel-gekruide toegift laat ik hierachter volgen, 1° een stukjen, door een vriend onder het lezen van den *Ned. Spectator* ten papiere gebracht, 2° een woordtjen aan den Voorzitter der Amsterdamsche Kommissie, 3° een behartigenswaardig uittreksel van de *Correspondance de Genève*, een orgaan, waarvan men zegt, dat het niet bepaald anti-vatikaansch is.

Dat de gebeurtenissen de waardeeringen, in de stukjens uitgesproken, vooruit zijn geloopt, is aan de schrijvers niet te wijten. Zij zijn kenmerkend voor het oogenblik, waarin zij geschreven werden.

15 Feb.

Toegift.

‘Een der radikaalste en meest verspreide organen der periodieke pers ten onzent geeft zich in den laatsten tijd veel moeite om aan zijne lezers te beduiden hoe consequent de Katholieken handelen met zich te onthouden van alle deelname aan het in aantogt zijnde April-feest en om hunne onthouding te kenschetsen als getuigende van allezins verklaarbare en moedige getrouwheid aan hunne geloofsovertuiging zoowel als aan hunne onwankelbare rechtsbegrippen. Dat die rechtvaardiging van der Katholieken houding vergezeld gaat van de gewone beschimpingen en verguizingen, die tegenwoordig bij zekere pers aan de orde van den dag zijn, spreekt van zelf. Niettemin achten wij ons tot dank jegens den *Nederlandschen Spectator* verplicht, daar hij zich niet ontziet de dingen bij hun naam te noemen en te vorderen dat aan het aanstaande herinneringsfeest zijn eigenaardig karakter gelaten worde.

Daar zijn er, wien het daartoe aan de noodige flinkheid schijnt te ontbreken. Het April-feest zal, volgens hen, zijn “een nationaal feest ter herinnering aan de laatste drie-honderd jaren;” wat dan anderen weêr tot de erkenning noopt, dat “bij dit nationaal feest alle gezindten van het land zich kunnen aansluiten en wel niemand bezwaar zal hebben om dankbaar te gedenken den zegen, dien Nederland gedurende drie-honderd jaren genoten heeft.” Dat men met aan dit feest die kleur te willen geven door de beste bedoelingen geleid wordt, lijdt geen twijfel. Men doet daarmee echter aan de waarheid geweld. En daarenboven verraadt het al zeer weinig menschenkennis, te gelooven dat het volk zal willen instemmen met die onjuiste voorstelling van de beteekenis van het veel besproken feest. Voor den eenen is het de herinnering aan den glorierijken zegepraal van Lumey en zijne watergeuzen, straks gevolgd door nog andere zegepralen, die den opstand tegen het toenmalig gezag bezegelden en aan de Hervorming gedurende meerdere eeuwen de overheersching verzekerden in dit land; voor den anderen is het onafscheidelijk verbonden met de herinnering aan priestermoord, aan vervolging der Katholieken en aan de rampzaligste opheffing van hunne eeredienst. Dat is voor elk en een iegelijk de eenig ware opvatting van het April feest, waaraan niets te veranderen valt. Elke andere voorstelling is in strijd zoowel met de geschiedenis als met het volksgevoel. Wat de een zich ten zege achtte, was het begin der verdrukking voor den anderen; eene verdrukking, die meer dan twee eeuwen voortge-

duurd heeft en waaraan eerst door de Bataafsche Republiek in 1798 een einde is gemaakt.

Onoprecht en lafhartig zou het dan ook van de Katholieken zijn, zoo redeneert de *Nederlandsche Spectator*, indien zij medejuichten bij het aanstaande feest. “Op nieuw, dus schrijft hij, is een storm van verontwaardiging tegen onze ultramontanen losgebarsten, sinds zij..... hun protest hebben bekend gemaakt tegen het feestelijk herdenken van de inneming van den Briel. Die toorn geeft reden tot verbazing. 't Heeft den schijn alsof men inderdaad verwacht had, dat genoemde Heeren zich met geestdrift bij de feestviering zouden aangesloten, of, wilden zij dit niet, voor 't minst er over gezwegen zouden hebben..... De onderstelling heeft bijkans iets beleedigends; en in elk geval, getuigt zij van een verbazende naïveteit..... Eene instemming, zij 't ook stilzwijgende, met het Brielsche feest ware hunnerzijds eene *daad van lafhartigheid* geweest..... En zoo zij nu toch inderdaad eens hadden meê willen doen aan het feest, en hunne bijdragen er voor ingezonden, dan ware er toch alle reden geweest om te zeggen: “Timeo Danaos et dona ferentes.” Niemand zou aan de *oprechtheid der handeling* een oogenblik geloof hebben gehecht.” Waarom? omdat men toch wel nooit van hen zou kunnen vergen “dat zij sympathie hadden voor een *gewelddadig en tot het uiterste gedreven, daarenboven met schitterenden uitslag bekroond verzet tegen*..... ALLES WAT HUN HET HEILIGST EN DIERBAARST IS! TEGEN HET VORSTELIJK EN GEESTELIJK GEZAG, TEGEN DE HEILIGE KERK EN HAAR LEER!”

Punctum, satis. Dat is trouwens ronde en eerlijke taal. En die nu nog omtrent de beteekenis van het April-feest zich zou kunnen vergissen, die moet wel ziende blind en hoorende doof zijn. Bij dat feest “vreugdebetoon aan den dag te leggen, zou alleen te verklaren zijn uit onze onkunde, uit onze onverschilligheid voor het tot onzer voorvaderen, of uit onze lafheid,” schreef de Heer Alberdingk Thijm met volle regt.’

Om den eersten April Verloor menig de bril

van zijn scherp verstand namelijk.

De Heer Jonkh. Mr J. de Bosch Kemper heeft ter aanbeveling eener *algemeene* viering van den 1ⁿ April, den gedenkdag der inneming van den Briel door de Watergeuzen, in het licht gesteld¹⁾, dat er priesters gevangen genomen werden, maar dat de Prins al spoedig uit Dillenburg herwaarts kwam, om bevel te geven ‘dat de gevangen priesters zouden worden ontslagen’; de Prins gaf ook BEVEL, zegt de Heer D.B. Kemper, ‘DAT AAN ELK VRIJHEID VAN GODSDIENST ZOU GEGEVEN WORDEN; maar de Prins was niet machtig genoeg zijne gematigde staatkunde te doen eerbiedigen’: vooral niet toen de ‘St. Bartholomeusnacht’ gekomen was, benevens het, ‘FLIT, dat vele Roomsche geestelijken door geschriften en gesprekken het volk tegen den Prins en de Staten zochten op te zetten.’ ‘Bij de misdaden door sommigen gepleegd, koesterde men argwaan tegen de Roomschen in het algemeen.’ ‘Daarbij vergete men niet, dat volkomen gelijkheid van godsdienst (lees: gelijkstelling der burgers voor de wet, ondanks verschil van godsdienst) IN DE XVIe EEUW EN LATER te veel streed met de begrippen die toen algemeen waren.’ Nu zoû men denken, dat op al deze gronden de Heer D.B. Kemper. zoû konkludeeren: dat zeker dus de herinnering van een tijd, waarin zij, met of zonder hunne schuld, bij de andere burgers

1) *Het Nationaal Feest ter herinnering enz.*, bl. 5.

werden achtergesteld, waarin AL hunne priesters (indien zij zich priesters betoond en de Sakramenten bediend hadden) met bannissement en geeseling bedreigd werden, voor de Katholieken zeer onaangenaam moest zijn: dat op dien grond de Nederd.

Hervormden, de eenigen die hunne vrijheid aan de omwenteling der XVIe Eeuw te danken hadden, zich zouden kunnen onthouden van in 1872 en volgende jaren feest te vieren: te meer daar openbare vermakelijkheden en gedenkdagen in 't algemeen niet zeer in de smaak der Dordtsche Vaders vielen. Maar neen! dat zoû wat kras wezen. Wat vraagt de Heer Kemper dan? - Dat de dissenters de feestviering der Nederl. Hervormden rustig aanzien? Dat zoû redelijk en gematigd zijn: maar daartoe kan de Heer D.B.K. zich niet beperken. Neen: hij vergt, dat de afstammelingen der dissenters, met name de Katholieken meê feestvieren! - Het eenige, dat hij toegeeft (en zulk eene grootmoedigheid teekent een heel karakter) is, den wensch te onderschrijven, dat de feestvierders 'rustig en kalm mogen verdragen, dat een deel des volks het nationale feest van het 300-jarig volksbestaan (eufemisme voor: den gedenkdag der tooneelen van Den Briel en Gorkum) niet medeviërt'. *Ah, qu'il est bon, ce moshieu Nicolas, ah, qu'il est bon, ce mos'hhieue Nicolas!*

M.

'On nous écrit de la Hollande: comme s'il n'y avait pas chez nous encore assez de motifs de désunion, les radicaux en ont fait naître dernièrement un nouveau d'un caractère assez grave pour que la *Correspondance de Genève* ne le passe pas sous silence. Ils se sont rappelés qu'il y aura trois siècles, au premier Avril prochain, que les gueux de mer, conduits par le féroce Lumey¹, ont pris la ville de Brielle et que de ce fait d'armes date la conquête de l'indépendance nationale et la proclamation de la prétendue liberté religieuse; ils ont décrété que toute la nation célébrera solennellement l'anniversaire de la mémorable prise de Brielle. Déjà les journaux y préparent "l'opinion publique" et partout se forment des comités dont l'objet est de généraliser la célébration de la fête commémorative. On n'ignore pas cependant que cette fête rappelle aux Catholiques les souvenirs les plus douloureux. La prise de Brielle, c'est pour eux la mort des martyrs de Gorcum, c'est la profanation et, bientôt après, la spoliation de leurs églises, c'est la confiscation de leurs biens ecclésiastiques et du patrimoine de leurs pauvres; c'est l'expulsion de leurs prêtres, et l'assassinat d'un grand nombre de ministres de l'autel et de fidèles; c'est leur arrêt de mort politique et civile, c'est, en un mot, la persécution la plus impitoyable, qui, après avoir sévi pendant deux siècles, ne leur accordait, pour toute grâce, que la tolérance sur le sol de leurs pères. Comprendrait-on que les Catholiques pussent en avoir perdu la mémoire et prendre part à des

1 "Groot, onuitspreeklijk groot was de haat der Geuzen tegen de Roomsche Geestelijkheid, waarin zich ONDER DE HOOFDEN, Lumey-zelf nevens Omal en Enthés inzonderheid kenteekenden." *Bilderdijk, Gesch. d. Vad.*, VI, bl. 134.

fêtes, dont ils doivent abhorrer et exéquer les motifs? Aussi s'en abstiendront ils soigneusement. Déjà leurs organes se sont prononcé nettement à cet égard et pas un seul Catholique, digne de ce nom, ne consentirait à entrer dans un comité. Mais de là chez les radicaux redoublement de rage: les accès s'en font voir dans leurs journaux. Si les Catholiques s'abstiennent de participation aux fêtes décrétées, c'est qu'ils sont de mauvais patriotes, c'est qu'ils ne tiennent pas à l'indépendance nationale, c'est qu'ils ne connaissent pas l'amour de la patrie, c'est qu'ils n'ont qu'une seule patrie, la Rome des Papes: que ne méritent pas ces coeurs dénaturés! Voilà le langage des généreux apôtres de "la liberté religieuse" à la Lumey et voilà le prétexte tout trouvé pour une nouvelle série d'odieuses démonstrations et d'hostilités, qu'il n'est pas permis d'envisager avec indifférence et contre les conséquences desquelles il convient de se prémunir en songeant à temps à s'organiser fortement et à resserrer nos rangs.'

(*Correspondance de Genève*, du 6 Janvier 1872, N° 3.)

In den *Tijd* van 15 Februari leest men:

Brussel, 14 Febr. (*Part. telegr.*) De orde der vrijmetselaars heeft aan een komitee, onder voorzitting van den grootmeester Mettepenningen, opgedragen, de hollandsche broeders te ondersteunen bij de organisatie van het April-feest.